

КАРОЛІНА ФРЕЙНО

Все то знайомі постаті

3.06—10.07.2022

Галерія Студія Бюро Художніх
Виставок Вроцлава /
Galeria Studio BWA Wrocław
вул. Руська 46а / 301

*Мій дім – це цілий світ – скрізь, де є хмари, птахи і людські сльози*¹.

Роза Люксембург

Гіпнотичне фільмове зображення, яке створено Кароліною Фрейно, оперує простим документальним сюжетом. Полум'я поглинає органічні речовини. Спокійна дія фільму будується рухом, який зменшує величину рослин у кадрі, що також супроводжується шиплячим звуком полум'я. Вигляд вогню може викликати асоціації з небезпекою від пожежі, надзвичайною подією та можливістю втрати. Однак увічнений у фільмі процес повільного горіння полум'я має споглядальне значення. Він не викликає тривоги, навпаки – дозволяє призупинити гонку думок, щоб зосереджено спостерігати за неймовірним видовищем. Гарний краєвид з катастрофою у тлі.

Смолоскипи, що тліли в подібному темпі, були виготовлені з дивини, багаторічної рослини із широким спектром лікарських застосувань, із сильною символікою, переважно пов'язаною із сонцем і світлом. Художницею було знайдено понад двадцять видів представників виду рослини Дивини. На схилі, де вони були знайдені художницею, вони ніби нагадують виразні фігури, що стоять у тиші. У слов'янській народній культурі, про яку ми сьогодні так мало знаємо, Деваною називали богиню природи – покровителька кругообігу відродження, родючості і життєвої сили, пов'язана з циклом року. У дохристиянські часи довгі суцвіття покриті воском або лоем використовували для створення свічок, які захищали від усього зла і також були частиною похоронних церемоній. Хоча можна подумати, що сухі рослини горять, так само як горить сучасний світ доведений до краю, попри те вигляд того не є цілком безнадійний.

Дивина — невибаглива рудеральна рослина, вона легко росте на ґрунтах, деградованих від діяльності людини, а життєва сила рослини виявляється у волі до зростання та її розмірах, які може досягти на відносно бідних ґрунтах. Доказом цього може бути екземпляр, який Роза Люксембург знайшла на подвір'ї в'язниці в районі Клечкув, у Вроцлаві. У 1917–1918 роках вона була там ув'язнена за антивоєнну діяльність і опозицію німецькому імперіалізму. У той час вона шукала розраду у вивченні ботаніки, свого першого і справжнього захоплення. Рослини, які вона збирала у своєму гербарії, вона шукала в найближчих та доступних їй місцях або отримувала від близьких. У листах, які Роза надсилає з в'язниці друзям, вона часто описує радість, яку приносить їй буття поряд з комахами та співом птахів або спостерігання за зеленню крізь ґрати вікна. Назва виставки і, водночас, роботи Кароліни Фрейно взята з фрагмента листівки, де вона зображує суб'єктивність рослинності: *Перед тим, як сісти читати, я, звісно, перевірю дерева та кущі в парку - все то знайомі постаті, що спостерігаю із задоволенням. Проте спілкування з людьми приносить мені все менше і менше задоволення*².

Особлива увага Розі до флори та фауни була пов'язана не лише з науковими аналізами систематики чи таксономії, які ми бачимо на сторінках гербарію. Природні зміни в результаті індустріалізації були також у сфері інтересів «другої найвідомішої польки після Марії Кюрі-Склодовської». У листі 1917 року до своєї подруги Софі Лібкнехт Роза порівнює природні зони гніздування та годівлі співочих птахів, які зникають через ведення лісового господарства, розвиток садівництва та сільського господарства, з ситуацію корінних народів Північної Америки. Вона помічає подібну долю людей і тварин, бо в обох випадках однаково цивілізовані люди крок за кроком викорінюють їх із власної землі й прирікають на мовчазну жорстоку загибель³. Хоча змінився історичний контекст: геополітичний і соціальний, а також мова, яку вживає авторка цих слів, наведена паралель видається не стільки актуальною, скільки відкриває археологію капіталоцену, яка зараз змінюється всіма випадками. В іншому місці діячка німецької та польської соціал-демократії пише: *«Капіталізм передбачає*

¹ R. Luksemburg цитата: A. Walicki, *Markszizm i skok do królestwa wolności – dzieje komunistycznej utopii*, Warszawa 1996, с. 253.

² Листівка від 7 липня 1916 року надіслана Софі Лібкнехт, [в:] Róża Luksemburg, *Listy z więzienia*, перек. Maria Bielwiczowa, Warszawa, 1982, с. 17.

³ Лист від 2 травня 1917 р. надісланий Софі Лібкнехт, [в:] Róża Luksemburg, *Listy z więzienia*, перек. Maria Bielwiczowa, Warszawa, 1982, с. 30.

необмежене використання всіх матеріалів і умов, що надаються природою і землею, і пов'язаний з їх використанням. У цьому відношенні капітал за своєю природою та способом життя не скасовує жодних обмежень⁴. Чуйність, що пронизувала її листи, що полягала у визнанні потреб усіх істот, часто відкидалася дослідниками її біографії як прояв жіночої сентиментальності й романтизму. Саме турбота про акторів життя, а саме людей, тварин, рослини, представників всього живого в світі, з якими ми ділимо світ, може бути важливим інструментом, який служить не стільки для візуалізації безвихідної ситуації, в якій ми опиняємося як людство, а скоріше для спроби вийти за межі паралізуючого страху перед катастрофою.

Остання датована сторінка гербарію Рози Люксембург, яку цитує Кароліна Фрейно, була написана 15 жовтня 1918 року, рівно за три місяці до вбивства активістки. Симптоматичний збіг обставин – її смерть сталася після Першої світової війни, нової глави в історії світу. Сьогодні ми б сказали: найбільш бурхливий, нестійкий і визначений постійними кризами період. Сучасна реальність, затьмарена екологічною катастрофою, яку важко уявити, приносить усвідомлення необхідності змін. Однак легко відчувати, що для цього вже пізно. Спостерігаємо ефект доміно, який сягає 19 століття, можливо, навіть неолітичної революції. Три листочки, наклеєні на аркуш поживлого паперу, що відносяться до триканальної відеоінсталяцію, в якій палаюча дивина може започаткувати новий обряд радикальної надії, яка абсолютно не є наївною. Навпаки, виникає вона із розуміння серйозності ситуації і пов'язано з кризою уяви. Дивина може бути символом внутрішньої сили і прихильності до світу, віри в те, що майбутнє може бути ще невизначеним. Звісно, якщо заздалегідь зробити все можливе, щоб не допустити подальшої деградації, для того щоб відкрилися сценарії та горизонти.

Йоанна Кобилт

⁴ R. Luksemburg, *Akumulacja kapitału: przyczynek do ekonomicznego wyjaśnienia imperializmu*, Warszawa 1963, s. 452.

Тривалість відео: **28'20"**

Напис зі сторінки гербарія:

Lichtnelkenarl. Königskerze
Verbascum lychnitis
aus dem Wirtschaftshof Kletschkastr.
15.10.18

Дивина волотиста
Verbascum lychnitis
з подвір'я Клечківської в'язниці
15/10/18

Виконавчий продюсер фільму: Yanki Film

Фотографії: Пшемислав Хойнацкі, Кристіан Степєнь, Якуб Стипула

Звук: Міхал Матуш

Монтаж, корекція кольору: Пшемислав Хойнацкі

Забезпечення знімального майданчика: Добровільна Пожежна Частина у Вішня-Мала

Консультація природника: Зигмунт Дайдок, Малгожата Пішчек

Кураторка: Йоанна Кобилт

Продукція виставки: Йоанна Сокалска

Реалізація: Томаш Кочонь, Міхал Перуцкі, Марцін Шалва

Ідентифікація візуальна: Аня Вітковска

Співпраця з аудиторією: Чарек Віхер

Фотографія сторінки з гербарію Рози Люксембург надано Архівом Сучасних Записів у Варшаві.

Місцезнаходження гербарію: Архів Сучасних Записів, Картотека Рози Люксембург, сигн. 63 / III / 2.

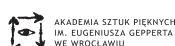
Почесний патронат:

Медіа патронат:

Підтримка:

S Z U M

Wrocław miasto spotkań

